

УДК 37:001.33. Г.:63

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2020.8.239442>

ORCID: 0000-0003-2688-0854

ORCID: 0000-0002-8353-9153

БІОГРАФО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ВИМІР ПОСТАТІ ВІКТОРА СИДОРЕНКА ЯК УЧЕНОГО В ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Анастасія Савченко,

аспірантка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Андрій Цина,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

У статті проаналізовано життєвий та науковий шлях Віктора Костянтинівича Сидоренка, визначено чотири етапи життя доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента Академії педагогічних наук України: 1) початковий (основний) – 1951-1968 рр.; 2) етап наукового дослідження – 1968-1977 рр.; 3) етап педагогічного становлення – 1977-1997 рр.; 4) етап активної наукової діяльності – 1997-2013 рр.; кожному з етапів життя дано коротку характеристику, виокремлено та акцентовано наукові погляди вченого, результати наукових досліджень, думки щодо місця креслення у навчальній програмі; занепокоєння вченого щодо вилучення креслення із навчальної програми та недостатність основ графічної грамотності студентів, що необхідні для подальшої технічної інженерії та комп'ютерної графіки. Проаналізовано та конкретизовано погляди вченого на оновлення змісту трудового навчання, невідповідність назви предмета потребам світу й визначено основні якості, якими має володіти сучасний учитель. Також у ході дослідження виявлено, що серед основних завдань, які необхідно включити до змісту підготовки майбутніх учителів трудового навчання (технологій) у вищих педагогічних навчальних закладах є готовність студентів до розробки технічних концепцій, отримання практичних навичок, техніко-технологічні знання та творче ставлення до праці. Окреслено й систематизовано проблеми, над якими працював учений; проаналізовано наукову спадщину В. Сидоренка та визначено подальші напрями досліджень з цього питання – систематизація наукових праць, аналіз надбань і проблематики наукової школи дослідження суперечностей, що обумовлюють появу нових вимог до підготовки вчителя трудового навчання і технологій.

Ключові слова: Віктор Сидоренко, технологізація, інформатизація суспільства, Державний стандарт, освітня галузь «Технології», інтеграційні процеси в освіті.

Постановка проблеми. В умовах технологізації та глобалізації освітніх процесів актуальності набуває підвищення ефективності роботи генерації фахівців із високим рівнем професіоналізму, духовної культури, готовності до педагогічних інновацій і поваги до вітчизняного досвіду технологічної освіти. Тому даний підхід акумулюють дослідження науковцями видатних постатей, педагогічні надбання яких є актуальними в умовах реформ освітнього процесу в закладах освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах переходу до нових економічних відносин найгострішою є проблема підготовки учнів до трудової діяльності і реальних умов життя, які здолати зможуть не всі, а лише творчі, самостійні, критично мислячі особистості. Потребу вирішення цих проблем відзначено у Державному стандарті освітньої галузі «Технологія», де говориться, що розвиткові названих якостей сприяє організація проєктної діяльності учнів у навчальному процесі, зокрема, на заняттях з трудового навчання, саме тому останнім часом актуальними є дослідження педагогічних персоналій. Це цілком логічно, оскільки від активної діяльності відомих учених залежить хід нашої історії та

позитивні зміни нашого суспільства. Із величезного переліку видатних персоналій слід назвати А. Макаренка, В. Сухомлинського, І. Ткаченка, О. Захаренка, Д. Тхоржевського та ін. Вибір цих постатей не є випадковим, адже вони визначали й реалізовували на практиці стратегічні завдання трудової підготовки підростаючого покоління. До таких постатей належить і видатний діяч технологічної освіти – Віктор Костянтинович Сидоренко. Низку досліджень персоналії В. Сидоренка присвятили вчені П. Артющенко, В. Кузьменко, Н. Слюсаренко, В. Стешенко, В. Титаренко, А. Цина та ін. Водночас вважаємо, що інформації про життя та педагогічну діяльність вченого замало; навіть переглянувши її, можна із упевненістю стверджувати, що висвітлені дані залишають поза увагою наукові пошуки та здобутки професора у галузі технологічної освіти.

Саме тому **метою цього дослідження** став аналіз життєво-педагогічного шляху В. Сидоренка, характеристика його внеску в розвиток технологічної освіти, виокремлення етапів становлення педагогічних ідей вченого.

Виклад основного матеріалу. Віктор Костянтинович Сидоренко (1951-2013) – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, Відмінник освіти України (2000 р.), нагороджений почесними відзнаками низки педагогічних університетів України, Почесними грамотами МОН (2002 р., 2005 р.) і АПН (2006 р.) України, знаком МОН України «За наукові досягнення» (2005 р.), Почесною Грамотою Верховної Ради України (2006 р.). Народився вчений 27 лютого 1951 року у м. Біла церква Київської області. Після закінчення Борівської середньої школи (1968 р.) навчався у Київському технікумі радіоелектроніки, закінчив його у 1971 році, але диплом з відзнакою відкрив молодому технологу шлях для продовження навчання у Київському політехнічному інституті. Саме на механіко-машинобудівному факультеті політехніки почалася активна наукова діяльність вченого. Закономірним завершенням навчання став диплом про вищу освіту з відзнакою за спеціальністю «Технологія машинобудування, металорізальні верстати та інструменти» та посада інженера науково-дослідного сектору кафедри інструментального виробництва (Титаренко, & Савченко, 2020, с. 192).

Трудова діяльність В. Сидоренка тісно пов'язана з Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова, де він пройшов шлях від асистента (1977 р.) до професора (1996 р.), завідувача кафедри трудового навчання і креслення (2000 р.). У 1987 році він став кандидатом педагогічних наук, у 1995 – доктором педагогічних наук. У 1988 році отримав учене звання доцента, у 1997 – професора. У 2003 році його обрано членом-кореспондентом Академії педагогічних наук України (далі АПН України) по відділенню дидактики, методики та інформаційних технологій в освіті. У 2007 році вченого обрано членом Президії АПН України.

З 2004 року життєдіяльність вченого була пов'язана з Південноукраїнським регіональним інститутом післядипломної освіти педагогічних кадрів (нині КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»), де в різні роки за сумісництвом він обіймав посади професора кафедри менеджменту освіти, професора кафедри педагогіки і психології, був активним членом редакційних колегій науково-методичного журналу «Таврійський вісник освіти» та фахового збірника наукових праць «Педагогічний альманах», допомагав створювати аспірантуру і докторантуру, надавав консультації молодим науковцям, виступав з доповідями перед учителями та ін. З 2009 року В. Сидоренко працював у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Професор В. Сидоренко – фахівець у галузі трудової та професійної підготовки учнівської та студентської молоді. Працював над оновленням змісту трудового навчання школярів та студентів, їхнього професійного самовизначення та розвитку. Педагог досліджував проблеми теорії та методики навчання графічним дисциплінам, проводив теоретичні дослідження закономірностей формування графічних знань та умінь, за

результатами яких створено комплекс оригінальних підручників з креслення. Результати досліджень вченого є провідними у вдосконаленні професійної підготовки вчителів трудового навчання в Україні. Здобутки наукової школи В. Сидоренка відомі в освітньому просторі не тільки в Україні, а і в багатьох країнах Східної Європи (Титаренко, & Савченко, 2020, с. 193).

Значної уваги вчений надавав роботі науково-методичної комісії з трудового навчання та секції трудової підготовки науково-методичної комісії з педагогічної освіти науково-методичної ради МОН України, які очолював. Під його керівництвом комісія та секція зробили вагомий внесок у розробку нормативних навчально-програмних документів з трудового навчання та технологій школярів із підготовки вчителів трудового навчання.

Професор В. Сидоренко в різні періоди був або головою, або заступником голови, або членом спеціалізованих учених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій, зокрема: в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського, Інституті професійно-технічної освіти Академії педагогічних наук України, Інституті педагогіки Національної академії педагогічних наук України, Національному університеті біоресурсів і природокористування України, Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка та ін. Увага вченого була сфокусованою на підготовці науково-педагогічних кадрів – здійснював керівництво здобувачами наукового ступеня кандидата та доктора педагогічних наук, які успішно захищали дисертації з актуальних проблем теорії та методики трудової і графічної підготовки; усього підготував близько 100 науковців – кандидатів і докторів наук (Титаренко, & Савченко, 2020, с. 194).

Життєвий та науково-педагогічний шлях професора В. Сидоренка у своїй праці систематизували вчені В. Кузьменко, та Н. Слюсаренко, вони охарактеризували кожен з етапів життя та наукового зростання педагога. Тому розглянемо їх: 1) початковий (базисний) – 1951-1968 рр.; 2) етап наукових пошуків – 1968-1977 рр.; 3) етап педагогічного становлення – 1977-1997 рр.; 4) етап активної наукової діяльності – 1997-2013 рр. (Кузьменко, & Слюсаренко, 2014, с. 271).

Кожен життєвий етап є досить насиченим та вагомим, адже ще в дитячі роки вчений відрізнявся від своїх однолітків своєю цілеспрямованістю та наполегливістю, а в студентські роки вже повною мірою займався науковою діяльністю, був автором та співавтором наукових статей і публікацій. У окремих наукових джерелах ми можемо побачити думку, що В. Сидоренко став викладачем випадково, але на противагу цьому, можна сказати, що свою викладацько-професійну діяльність вчений починав під керівництвом Д. Тхоржевського, котрий значно вплинув на формування наукового дару Віктора Костянтиновича. І вже скоро наукові ідеї молодого вченого почали підтримувати видатні вчені П. Атутов, С. Батишев, А. Біляєва, В. Бондар, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Качнев, А. Киверялг, А. Кірсанов, В. Мадзігон, М. Махмутов та ін. Саме в такому осередку пройшов етап педагогічного становлення В. Сидоренка.

В. Сидоренко активно працював над такими проблемами:

- оновлення змісту трудового навчання школярів;
- трудове навчання школярів, їх професійне самовизначення та розумовий розвиток;
- теорія та методика навчання школярів і студентів графічних дисциплін;
- науково-технічна творчість студентської молоді та методологія науково-педагогічних досліджень;
- інтеграційні процеси та закономірності в освіті;
- проектно-технологічний та компетентісний підхід в освіті;
- інформаційні технології у навчанні тощо.

Учений одним із найперших ініціював проведення в Україні комплексних досліджень у галузі розвитку науково-технічної творчості студентської молоді та

методології науково-педагогічних досліджень. Також він створив концепцію залучення студентської молоді до науково-дослідницької діяльності. Завдяки чому почали з'являтися нові навчальні дисципліни та навчальні посібники з основ наукових досліджень для вищих педагогічних навчальних закладів.

Під егідою професора В. Сидоренка комісія з педагогічної освіти науково-методичної ради МОН України та секція трудової підготовки науково-методичної комісії, зробили вагомий внесок у розробку нормативних навчально-програмних документів з трудового навчання школярів і з підготовки вчителів трудового навчання (Кузьменко, & Слюсаренко, 2014, с. 272-273).

Найгострішою проблемою шкільної освіти Віктор Сидоренко вважав вилучення предмета «Креслення» із навчальних планів школярів. Професор неабияк переймався тим, що учні закладів середньої освіти не отримують знання з основ графічної грамотності, необхідних для вивчення технічного креслення, інженерної та комп'ютерної графіки. Вчений переконував, що ніякий комп'ютер не може замінити людину, адже можливості комп'ютера слід розглядати лише як потужний інструментально-довідковий засіб, що прийшов на допомогу тому, хто виконує креслення. Дійсно, він має необмежені можливості, але тільки як помічник людини, яка проектує, конструює, моделює. Професор стверджував, що курс креслення має бути важливою передумовою формування графічної культури школяра, розвитку його інтелекту. Він вважав, що освітянам необхідно змінити відношення до самого курсу креслення в школі, поява нового бачення можливостей цього предмета, усвідомлення зростання важливості і ролі графічної інформації в житті суспільства (Сидоренко, 2011, с.188, 196).

На думку науковця, важливим для сучасного вчителя трудового навчання є володіння інформаційними технологіями та вміння їх застосовувати в навчальному процесі. Сучасні інформаційні технології, що дозволяють створювати, зберігати й перероблювати інформацію та забезпечувати ефективні способи її представлення користувачу, є потужним інструментом прискорення прогресу в усіх сферах громадського розвитку. Безумовно, це один із суттєвих чинників, які визначають конкурентоспроможність країни, регіону, певного підприємства. Важлива роль у процесі створення й використання інформаційних технологій належить системі освіти (Савченко, 2020, с. 66).

Численні публікації професора присвячені технологічній культурі школярів. Досліджуючи дане питання вчений дійшов висновку, що під технологічною культурою можна розуміти рівень розвитку перетворювальної діяльності людини, виражений в сукупності досягнутих технологій матеріального і духовного виробництва і що дозволяє їй ефективно брати участь в сучасних технологічних процесах на основі гармонійної взаємодії з природою, суспільством і технологічним середовищем. Реалізація в школі змісту освітньої галузі «Технологія» (в правильному розумінні її сутності) означає необхідність формування в учнів правильного, дійсно культурного відношення до технології не тільки як способу перетворення навколишнього світу з метою задоволення різних потреб людини, але й як способу виживання людини, застосування найновіших і традиційних технологічних досягнень з позиції здорового глузду. Володіння способами перетворювальної діяльності стає одночасно і показником розвитку культурного рівня особистості (Сидоренко, 2012, с. 244).

На початку XXI століття в Україні виникли неабиякі суперечки щодо оновлення освітньої галузі «Технологія». В нових умовах суспільного розвитку відбувалася стрімка переорієнтація ціннісних орієнтирів в суспільстві, перебудова системи суспільного виробництва. Закономірною реакцією на необхідність переорієнтації та оновлення звичної системи трудового навчання учнів закладів середньої освіти і став проєкт Державного стандарту освітньої галузі «Технологія» (Державний стандарт освітньої галузі «Технологія», 2013), основою якого стала проєктно-технологічна діяльність. Віктор Сидоренко наголошував, що виконання проєктів слід розглядати як серцевину трудового

навчання учнів, адже виконаний проєкт – це шлях до практичного втілення знань та вмій учнів, до творчого розвитку школярів (Сидоренко, 2003, с. 16, 21).

Віктор Костянтинович Сидоренко постійно й наполегливо займався оновленням змісту та структури підготовки вчителя трудового навчання. Він сподівався, що поява оновленого варіанту освітньо-професійної програми дасть підстави поставити крапку певним протистоянням, подолати існуючі стереотипи і небажання бачити незворотні зміни в підходах до трудового навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладах, які безпосередньо мають знайти відображення у підготовці вчителя.

Учений підкреслював, що невизначеність спрямування трудового навчання школярів дестабілізує підходи до визначення змісту підготовки відповідного вчителя. В умовах цієї невизначеності підготовка вчителя відбувається без будь-якої орієнтації на потреби школи, зовсім не враховуються ті зміни, що поступово і неухильно відбуваються у спрямуванні трудового навчання школярів. Тобто, утворюється замкнене коло: не визначившись зі спрямуванням трудового навчання в школі, не можна визначитись із підготовкою вчителя і, навпаки, існуюча підготовка вчителя не орієнтується на ті зміни, що мають відбуватися в загальноосвітній школі. Такий вчитель, на його думку, не має майбутнього (Сидоренко, 2010, с. 9).

Аналіз наукових праць В. Сидоренка, присвячених підготовці вчителів трудового навчання (технологій), дає змогу стверджувати, що найдоцільніше її здійснювати навколо завдань трудового навчання як навчального предмета, оскільки їх реалізацію має забезпечити вчитель. Завдання трудового навчання визначені Державним стандартом базової і повної середньої освіти і конкретизовані в освітній галузі «Технології» (Державний стандарт освітньої галузі «Технологія», 2013). У процесі дослідження встановлено, що серед основних завдань, які необхідно включити до складових змісту підготовки майбутніх вчителів трудового навчання (технологій) у вищих педагогічних навчальних закладах є готовність до формування в учнів технічних понять, практичних умінь і навичок, формування техніко-технологічних знань та творчого ставлення до праці, тощо (Савченко, 2020, с. 62).

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок: Віктор Костянтинович Сидоренко є видатною постаттю у галузі технологічної освіти та здійснив вагомий внесок у розвиток трудового навчання школярів. Він наполегливо працював до останніх днів свого життя та залишив значну педагогічну спадщину. Учений довів, що трудове навчання має місце в навчальних планах закладів середньої освіти; не лише працював над удосконаленням змісту трудового навчання школярів, а й над доведенням недоцільності перейменування спеціальності вчителя трудового навчання на вчителя технологій; обґрунтував необхідні професійні компетентності сучасного вчителя, з'ясував суперечності, що обумовлюють необхідність оновлення підготовки вчителя за потребами сучасної школи.

Життя доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента Академії педагогічних наук України було тернистим та непростим, але він достойно пройшов свій шлях, залишивши нам численні надбаня та наукові праці, виховав когорту науковців. Водночас спадщина В. Сидоренка поки що є малодослідженою, саме це і є поштовхом до наступних наукових пошуків.

ЛІТЕРАТУРА

- Державний стандарт освітньої галузі «Технологія» (2013). *Трудова підготовка в закладах освіти*, 1, 3-6.
- Кузьменко, В.В., & Слюсаренко, Н.В. (2014). Життєвий шлях та наукові здобутки професора В. К. Сидоренка. *Педагогічний альманах*, 24, 270-277.
- Савченко, А., & Цина, А. (2020). Наукові засади підготовки вчителів трудового навчання та технологій у працях професора Віктора Сидоренка. *Вища школа: науково-практичне видання*, 6 (191), 59-70.

- Сидоренко, В. (2003, 8-9 жовтня). Актуальні проблеми та перспективи вдосконалення трудового навчання учнів загальноосвітніх шкіл. *Сучасні освітні технології та напрямки підготовки майбутнього вчителя трудового навчання: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю педагогічно-індустріального факультету*. Полтава, 16-22.
- Сидоренко, В. (2012). Джерела і чинники формування технологічної культури учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 31, 238-245.
- Сидоренко, В. (2010). Як подолати невідповідність між традиційними підходами до трудового навчання школярів і потребами суспільного розвитку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія 13. Проблеми трудової та професійної підготовки*. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 3-9.
- Сидоренко, В., & Олефіренко, Т. (2011). Діяльнісний підхід до визначення місця креслення в системі загальної середньої освіти. *Наукові записки : зб. наук. статей*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, LXXXVI (96), 187-196.
- Титаренко, О., & Савченко, А. (2020). Наукова школа професора Віктора Костянтиновича Сидоренка. *Project approach in the didactic process of universities – international dimension: in 4 parts*. (P. 2). Lodz: PIKTOR Szlaski I Sobczak Spolka Jawna, 190-199.

REFERENCES

- Derzhavnyj standart osvitynoji ghaluzi «Tekhnologhija» [State standart of education branch «Technology»] (2013). *Trudova pidghotovka v zakladakh osvity*, 1, 3-6 [in Ukrainian].
- Kuzjmenko, V.V., & Sljusarenko, N.V. (2014). Zhyttjevyj shljakh ta naukovy zdobutky profesora V.K.Sydorenka [Life and scientific achievements of professor V.K. Sydorenko]. *Pedagoghichnyj aljmanakh. Kherson*, 24, 270-277 [in Ukrainian].
- Savchenko, A., & Tsyna, A. (2020). Naukovy zasady pidghotovky vchyteliv trudovogho navchannja ta tekhnologhij u pracjakh profesora Viktora Sydorenka [Scientific principles of training teachers of labor education and technology in the works of professor Victor Sydorenko]. *Vyshha shkola: naukovopraktychne vydannja*, 6 (191), 59-70 [in Ukrainian].
- Sydorenko, V. (2003, 8-9 zhovtnia). Aktualjni problemy ta perspektyvy vdoskonalennja trudovogho navchannja uchniv zagaljnoosvitnikh shkil [Current problems and perspectives for improving the labor training of secondary school students]. *Suchasni osvityni tekhnologhiji ta naprjamky pidghotovky majbutnjogho vchytelja trudovogho navchannja: materialy mizhnarodnoji naukovopraktychnoji konferenciji, prysvjachenoji 25-richchju pedagoghichno-industrialnogho fakuljtetu*. Poltava, 16-22 [in Ukrainian].
- Sydorenko, V. (2012). Dzherela i chynnyky formuvannja tekhnologhichnoji kuljтуры uchniv zagaljnoosvitnikh navchalnykh zakladiv [Sources and factors of formation of technological culture of students of secondary school]. *Naukovyj chasopys Nacionalnogho pedagoghichnogho universytetu im. M.P. Dragomanova. Serija № 5. Pedagoghichni nauky: realiji ta perspektyvy*. Kyiv: Vyd-vo NPU im. M. P. Dragomanova, 31, 238-245 [in Ukrainian].
- Sydorenko, V. (2010). Jak podolaty nevidpovidnistj mizh tradycijnymy pidkhodamy do trudovogho navchannja shkoljariv i potrebamy suspilnogho rozvytku [How to overcome the discrepancy between traditional approaches to labor training of schoolchildren and the needs of social development]. *Naukovyj chasopys Nacionalnogho pedagoghichnogho universytetu im. M.P. Dragomanova. Serija 13. Problemy trudovoji ta profesijnoji pidghotovky*. Kyiv: Vyd-vo NPU im. M. P. Dragomanova, 3-9 [in Ukrainian].

- Sydorenko, V., & Olefirenko, T. (2011). Dijaljnysnyj pidkhid do vyznachennja miscja kreslennja v systemi zaghaljnoji serednjoji osvity [Activity approach to determining the place of drawing in the system of general secondary education]. *Naukovi zapysky : zb. nauk. statej*. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M.P. Draghomanova, LXXXXVI (96), 187-196 [in Ukrainian].
- Tytarenko, O., & Savchenko, A. (2020). Naukova shkola profesora Viktora Kostjantynovycha Sydorenka [Scientific school of professor Victor Kostjantynovych Sydorenko]. *Project approach in the didactic process of universities – international dimension: in 4 parts*. (P. 2). Lodz: PIKTOR Szlaski I Sobczak Spolka Jawna, 190-199 [in Ukrainian].

BIOGRAPHICAL AND PEDAGOGICAL DIMENSION OF VIKTOR SYDORENKO AS A SCIENTIST IN THE FIELD TECHNOLOGY EDUCATION

Anastasiia Savchenko,

postgraduate student of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University;

Andrii Tsyna,

doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, Head of the Department of Theory and Methods of Technological Education of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University.

The article analyzes Viktor Konstantynovych Sydorenko's life and scientific path. The authors have identified four stages of his life as a Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, Corresponding Member of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine: 1) the primary stage – 1951-1968; 2) the stage of scientific research – 1968-1977; 3) the stage of pedagogical formation – 1977-1997; 4) the stage of active scientific activity – 1997-2013. Every stage of his life is briefly described, the scientists' scientific views, the results of his scientific research, opinions about the place of drawing in the curriculum are singled out and emphasized; the scientist's concern about the removal of drawings from the curriculum and the lack of students' basics of graphic literacy, which are necessary for further technical engineering and computer graphics. The scientist's views on updating the content of labor training, the inconsistency of the subject title with the world's needs are analyzed and concretized, and a modern teacher's main qualities are determined. Moreover, in the course of the research, it has been revealed that among the main tasks that should be included in the content of future labor education (technology) teacher training in higher pedagogical educational institutions, there is students' readiness to develop technical concepts, gain practical skills, technical and technological knowledge and creative attitude to work. The problems on which the scientist worked are outlined and systematized; V. Sydorenko's scientific heritage is analyzed and further directions of research on this issue are determined, which are the following: the systematization of scientific works, analysis of achievements and issues of the scientific school of contradictions research, which cause the emergence of new requirements for teacher training and technologies.

Keywords: Viktor Sydorenko, technologicalization, society informatization, State standard, educational branch 'Technologies', integration processes in education.

Надійшла до редакції 27.07. 2021 р.